

A KIVITELEZŐ SZEMÉVEL

INTERJÚ KOVÁCS TAMÁSSAL, A SZABADICS ZRT. VEZÉRIGAZGATÓJÁVAL

Előző lapszámunkban a tervező szemszögéből tekintettük át a víziközmű-beruházásokat, most következzenek, hogyan látja ugyanezt a kivitelező. Ez önmagában is érdekes lehet, hát ha még figyelembe vesszük azt a gyakran felbukkanó véleményt, hogy egy-egy elkészült létesítmény a kivitelezés hiányosságai miatt nem hozza a várt eredményt. Ki fog derülni, ez nem általánosítható.

ZSEBŐK LAJOS
főszerkesztő

Zsebők Lajos: Kezdjük a szereplőkkel, úgy értem, miként lehet csoportokba sorolni és értékelni a víziközmű-beruházások kivitelezőit?

Kovács Tamás: Vannak a nagyok, mint például a Veolia-SADE, a Strabag, a Swietelsky vagy a Colas Csoport. Ezek multinacionális cégek, nagy tőkeerővel, tudással, és az építőipari kivitelezés szinte teljes spektrumának szereplői. Mindenhol ott vannak, nagyon komoly versenytársak. A következő csoport a közepes nagyságú cégek, ahol már vegyesebb a kép. Jórészt hazaiak, ide tartozunk mi is. Ezek a középállalkozások már sokkal érzékenyebbek a piac változásaira.

Zs. L.: Mit jelent ez éves árbevétel szempontjából?

K. T.: Tartalékhangon 10-15 milliárd forintot, de az árbevételt, illetve annak hullámzását nagymértékben befolyásolja, hogy éppen milyen a piac, és milyen a cég üzletpolitikája, mi az, amire rá akar mozdulni, amit meg akar szerezni. Van olyan cég, amelyik elsősorban EU-forrásokból finanszírozott programok megvalósításában vesz részt – ilyenek vagyunk mi is –, és van olyan, amelyik a piacon megjelenő egyéb igényeket elégíti ki, például ipari létesítmények közmuveit építi, azonban mindkét irányultság ki van téve a rendelésállomány hullámzásának. Mi például jól teljesítettünk a KEOP-os beruházások megvalósításával úgy 2015-ig, és a most induló KEHOP-os beruházások is ellátnak majd reményeink szerint munkával bennünket. De közte volt egy hullámvölgy, mert utóbbiak árbevételei csak az év végén és a jövő évben jelennek meg.

felértékelődött. Akik csak építeni tudnak, azok alvállalkozók lesznek.

Zs. L.: Igen, és az alvállalkozók alvállalkozói. Ez az alvállalkozói lánc elfedheti a felelősség megálapítását hibás teljesítés esetén. Gyakran hallani, hogy aki elvállalta, nem is vesz részt a munkában, olyanoknak adja tovább, akik sokszor szakértelem híján vannak. Mire jó ez a láncolat?



Zs. L.: És a kicsik?

K. T.: Sokan vannak, és sokfélék. Tudásban és megbízhatóságban is. Ha a három csoportot néztem, a nagyok súlyuknál fogva meghatározók és stabilak, a kicsik a piaci réseket töltik ki, és jól tudnak illeszkedni a változó helyzetekhez, többnyire alvállalkozóként vesznek részt a folyamatokban.

Zs. L.: És a közepes méretű cégek?

K. T.: Helyüket, illetve helyzetüket elsősorban abbéli képességük dönti el, hogy mennyire jártasak projektek lebonyolításában. Ugyanis a kivitelezéshez sokan értenek így vagy úgy, de projektek lebonyolításában csak egy részük járatos. Azok a cégek tudnak meghatározóak lenni, melyek kinevelték saját „írástudóikat”, akik a tervezéstől kezdve az utólagos ellenőrzésekkel bezárólag mindenre képesek. Az elmúlt években mi is rengeteg pénzt és időt fordítottunk arra, hogy a projektvezetőink ne csak műszaki értelemben legyenek a projektek gazdái, hanem partnerei tudjanak lenni akár korábban a PIU-szervezeteknek, ma pedig az NFP-s kollégáknak. Ez az utóbbi 5-10 évben

K. T.: Az alvállalkozók bevonása elkerülhetetlen, aminek két alapvető oka van. Egyrészt az alvállalkozók bevonása olyan kapacitásbővítést jelent, ami éppen akkor és az adott feladatot tekintve szükséges, másrészt vannak olyan szakfeladatok, amiket a fővállalkozó nem tud elvégezni.

Tehát nem érdemes létszámot növelnem átmeneti időre, és nem éri meg speciális munka miatt technológiát fejleszteni. Az minden kivitelezőnek, de más szervezetnek is érdeke, hogy arra koncentráljon, amiben erős. Nálunk, a Szabadics Zrt.-nél nem engedjük, hogy az alvállalkozóink továbbadják a munkát. A velük kötött szerződéseink meglehetősen szigorúak e tekintetben és a minőségi munkavégzést illetően is, hiszen a teljesítésért mi vagyunk a felelősek. Részletekbe menő, belső minőségi átvételeket tartunk, a csővezetéseket megkamerázzuk, a visszatöltött föld tömörségét helyszíni vizsgálatokkal ellenőrizzük stb., és ezeken túlmenően a számla kifizetéséből visszatartunk bizonyos részt, vagy bankgaranciát kötünk ki az utólagosan jelentkező hibajavítások fedezetéül.

Zs. L.: Hol tartunk ma Magyarországon a víziközművek építéstechnológiáit illetően?

K. T.: Ha a korábbiakhoz viszonyítok, akkor határozottan fejlődöttünk. Ha szétnézünk Európában, nagyon hasonló módon építjük a létesítményeinket. Ugyanazokat a gépeket, eszközöket, építési segédanyagokat használjuk, mint ők.

Zs. L.: És ugyanúgy értünk hozzá, ugyanakkora a technológiai fegyelem is?

K. T.: Ez biztos, hogy változó, én magunkról tudok beszélni. A Szabadics Zrt.-nek van egy száz százalékban magántulajdonú cége, az Aqua Consult Hungary Kft., ami kifejezetten a speciális munkákat végzi. Így koncentrálni tudjuk a szakértelmet, ami garantálja a minőséget. Nem kell minden alkalmazottnak érteni például a vasbetonszereléshez, elég, ha az ért hozzá, aki a munkát elvégzi. De ő értsen igazán hozzá. Azt is el kell mondani, hogy a technológiai fegyelem betartása elsősorban a megrendelő elvárásaitól függ. Ebben a tekintetben pedig mind a vízművek, mind a társulások vezetői, mind a mérnökszervezetek kemények, hisz itt mindenkinek komoly jogi felelőssége van.

Zs. L.: Ha a szaktudásnál tartunk, miként tudják ezt fenntartani? Van elegendő utánpótlás?

K. T.: Itt, a nyugati határ közelében mi is ki vagyunk annak téve, hogy a jó szakemberek külföldre menjenek dolgozni, azonban a jelenlegi szakemberállományunk több mint fele jó tíz éve itt dolgozik a cégnél. Ők kötődnek hozzánk, és sikerrel igyekszünk megtartani őket. Ebben szerepe van nyilvánvalóan a jövedelemnek, de meggyőződésem, hogy annak is, hogy a Szabadics Zrt. egy erős brand, és ez valamelyest az új belépőknél is működik. Természetesen a jövőben is szükségünk van szakemberekre, ezért erős a kapcsolatunk a szakmunkásképzéssel, hozzánk járnak gyakorlatra a fiatalok, és külön jövedelmet biztosítunk nekik erre az időre. Nem mondom, hogy tolonganak, de be tudunk hozni pályakezdő szakmabelieket is. Pont ezért a jövőben erősíteni akarjuk az egyetemekkel való együttműködésünket is.

Zs. L.: Ha már idáig elértünk, beszéljünk most a vízminőség-javító programról, ami a vízművesek számára jelenleg a leginkább meghatározó folyamat. Hogy néz ez ki?

K. T.: Ez úgy néz ki, hogy az éves fejlesztési lehetőségeket egy kormányhatározat írja le, amit az országot hat régióra bontva egy előminősítő eljárás követ. Ennek keretében a Nemzeti Fejlesztési Programiroda kiválasztotta azt a négy-négy kivitelező szervezetet, amely a közbeszerzési pályázaton ajánlatot adhat a



Csatornaépítés

verseny megnyitására, illetve újraindításakor. A nyertessel az NFP és az érintett önkormányzat alkotta konzorcium köt szerződést.

Zs. L.: Ki készíti a terveket? Miként lehet, hogy a kivitelező a meglévő tervektől eltérő megoldással is pályázhat?

K. T.: A pályázat kiírásakor a létesítmények engedélyezési szintű tervekkel rendelkeznek. Ezek a beruházások többnyire „sárga könyvesek”, tehát a pályázatokat a kiviteli tervek elkészítésére és a kivitelezésre egyszerre, illetve együtt írják ki.

Zs. L.: És ha a kivitelezőnek nincs tervezőgárdája? És egyáltalán, egy másik megoldással, másik technológiával felülbírálnak a szaktervezőt? Mi a garancia arra, hogy ez a megoldás megfelelő lesz?

K. T.: Ha nincs a pályázónak saját tervezőrésege, akkor a tervezést megrendeli valamelyik

tervezőintézetétől. Ha saját, ha külső a szaktervező, hasonlóképpen rendelkezik, rendelkezhet szak tudással, mint a korábbi tervezők. Ami még lényegesebb, hogy a tervezésre ajánlatot tevő kivitelező felelősséggel tartozik a megoldás helyességéért, és ha valami gond van, neki kell helytállnia. Másrészt pedig a pályázat során, ha az eredetivel eltérő műszaki megoldást tartalmazó vállalkozói javaslat van, arról a mérnökszervezet mond szakmai értékelést, hogy egyenszilárdságú-e az elvárásokkal.

Zs. L.: Egy ilyen helytállás utólagosan orvosolhatja – ha egyáltalán orvosolja – a helyzetet. Az

elején kellene.

K. T.: Ezt a „mérnök” biztosítja. Ő az, aki az egész beruházás folyamatában műszaki ellenőrként folyamatosan vizsgálja a megvalósítás minőségét, de ő az, aki egy korábbitól eltérő megoldást jóváhagyhat, elfogadhat már a tervezés fázisában is.

Zs. L.: Az miként lehetséges, hogy ugyan még nem lehet tudni, milyen lesz a tisztítástechnológia, de a kiírásban megjelenik a megvalósításra szánt pénzüsszeg.

K. T.: Ezen beruházások mindegyike rendelkezik már előtervekkel, melyek tartalmazzák a becsült költségeket. Ezek hol megfelelőek, hol pedig nem, és ez utóbbiak valóban okozhatnak gondokat. Hogy ezeket a gondokat miként lehet megoldani, attól függ, mennyire rugalmas az a pénzügyi keret, ami rendelkezésre áll az adott munkához. A szabály az, hogy a költségkeretet 15%-kal az IH növelheti, de efelett 30%-os mértékig kormánydöntés szükséges hozzá. Ezt meghaladó költségigény esetén a beruházás nem valósítható meg.

Zs. L.: Nézzük most az adott beruházás szereplőit. Ott van az NFP, az önkormányzat, a kivitelező és a szolgáltató, mindegyik a saját érdekével. Az NFP azt mondja, az adott költségkeretből valósuljon meg és működjön a létesítmény, az önkormányzat azt, hogy legyen jó a vízminőség, és legyünk minél előbb túl rajta, a kivitelező, hogy amellyel, hogy képes legyen teljesíteni a mű az elvártaikat, a költségek legyenek a lehető



A keszthelyi iszaprohasztó torony

legalacsonyabbak, és akkor jön a szolgáltató, aki azt szeretné, hogy a víztisztítás hatékony legyen, a beruházás tegyen rendbe mindent, olyat is, ami nem a fejlesztés része, jogosan hivatkozva arra, hogy a vízminőséget csak ez garantálja. Hogyan lesz ebből egyetértés?

K. T.: Úgy, hogy amikor megfogalmazódik a fejlesztési igény, valamennyi szereplőt bevonva, rögtön az elején minden lényeges kérdésben egyetértésre kell jutni. A vízminőség-javító programnál különösen érzékeny szereplők az önkormányzatok. Ennek oka, hogy a víztisztító létesítményeknél nehezen érzékelhető az a többlet, amit az egészségügyi határértékeknek már megfelelő vízminőség ad, míg pl. egy szennyvízberuházásnál egyértelmű a beruházás többelthozadéka. Ennél már csak a szolgáltatókra, illetve a véleményükre kell jobban odafigyelnünk, mert végső esetben nem veszi át a létesítményt üzemeltetésre. Általánosságban elmondható, hogy azok a projektek a sikeresek, ahol már a projekttervezés időszakában az önkormányzat partnernek tekinti a szolgáltatót, és a projekt az ő véleményüket is kikérve fogalmazódik meg. Ha nincs jó viszony az önkormányzat és a szolgáltató között, és a szolgáltató gyakorlatilag csak a közbeszerzés megjelenésekor szerez tudomást a projektről, akkor ott lesznek anomáliák.

Zs. L.: Volt már ilyenre példa Önöknél?

K. T.: Nem, de nem is szeretném, ha ez felvetődne, ezért nekünk tiszteletben kell tartanunk a szolgáltatók elvárásait. Emellett a kivitelezési munkát üzemelő rendszereken kell végezni, ami folyamatos és jó együttműködést kíván a mindennapok szintjén is.

Zs. L.: Milyenek látja a szolgáltatók hozzáállását, magatartását, szakértelmét ezekben az egyeztetési, építési folyamatokban?

K. T.: Azt mondhatom, hogy nagyon ritka kivételtől eltekintve konstruktívak, és igencsak értenek a szakmájukhoz.

Zs. L.: Ha ennyi a garanciális elem a jó minőségű tisztítóművek elkészítéséhez, hogyan lehetséges az, hogy ezek egy része nem biztosítja azt a vízminőséget, amire létesítették?

K. T.: Ezeket szerintem nem lehet egy meghatározó okra visszavezetni. Van úgy, hogy a nyers víz tényleges minősége eltér attól, amit a technológia tervezésekor figyelembe vettek. A másik ok, hogy a technológia terv szinten sem adja a megfelelő megoldást, és van olyan is, hogy a kivitelezés során nem azt vagy nem úgy építi meg a kivitelező, ahogy kellene. Ezért viszont ő a felelős, mondhatnám, ő viszi el a balhét. Ki kell javítania a hibát.



Biogáztermelés

Zs. L.: Következzen a közmű-rekonstrukció. Mi erről a véleménye?

K. T.: Azt látom, hogy alig folynak az országban közmű-rekonstrukciók. Hogy ennek pontosan milyen következményei vannak, illetve lesznek, azt a szolgáltatók tudják jobban megítélni. Én azt gondolom, ha nem lesznek rá források, a szolgáltatás színvonala lassan, de biztosan romlani fog. A mi oldalunkról nézve nekünk, kivitelezőknek a rekonstrukciók beindulása piaci lehetőségeket jelent.

Zs. L.: A felújítási munkák egészen más felkészültséget, építéstechnológiát és felszerelést kívánnak, mint a fejlesztés. Fel vannak rá készülve?

K. T.: Ez igaz, de javarészt már most is képesek vagyunk felújításokat elvégezni, ugyanakkor a teljes átállás sem fog gondot okozni, csak már kezdődjék. A jelenlegi, ivóvízminőség-javítást szolgáló beruházások mind tartalmaznak rekonstrukciót, tehát azért a tapasztalat megvan az ilyen jellegű munkákban.

Zs. L.: Addig külföldön is lehet építeni, a vízdiplomácia hatalmas lehetőséget lát benne.

K. T.: Mi is igyekszünk, elsősorban Szerbiában és Romániában vagyunk jelen. Létrehoztunk egy közös céget, a HWTC-t a Hidrofil Kft. és a Controlsoft Kft. részvételével, mert úgy gondoljuk, hogy azt a tudást, amit magunkba szívunk, külföldön is el lehet és el is kell adni. Ezt a vízdiplomácia támogatja is. Nemrég nyertünk egy pályázaton, melynek keretében a Fülöp-szigeteken egy Balaton nagyságú tavat kell megmentenünk szennyvíztisztító építésével.

Zs. L.: Erről jut eszembe, mi a véleménye arról az állásponttól, miszerint a víziközmű-

szolgáltatóknak nem siránkozni kéne a veszteségeik miatt, hanem akár külföldön is munkát vállalniuk a mélyépítési kivitelezésben.

K. T.: Vállalkozni még csak tudnának, de a baj az, hogy a projekteket meg is kell valósítani. De félre a tréfát, ilyen nem várható el egy szolgáltató cégtől. A kivitelezés, illetve a piaci szereplés sok egyéb nehézség mellett kockázatot jelent, melyet nem lehet bevinni a vízellátó szervezetekbe. A vízellátást nem szabad a piac hatásainak kitenni.

Zs. L.: Milyenek látja a MaVíz-et? Elég kevés kivitelező lépett be a szövetségbe. Én ezt azzal magya-

rátam, hogy nem a vízművek a megrendelői, vevői az építési munkáknak.

K. T.: A vízművek ugyan nem a legnagyobb vevőink, de fontos szakmai és stratégiai partnereink. Fontosnak tartom, hogy legyen köztünk folyamatos párbeszéd, ez mindig előrevisz. A megegyezés nagyon sokszor a jó személyes kapcsolatokon múlik.

Mint korábban mondtam, egy csomó dologban egyetértésre kell jutnunk a kivitelezés során. Ehhez meg kell ismernünk egymás igényeit, mert a megoldást így lehet megtalálni. Meggyőződésem, ha megismerjük a vízműves tudást, szemléletmódot, ez nemcsak nekünk, a szolgáltatóknak is hasznára válik. Ehhez jó kezet biztosít a MaVíz.

Zs. L.: Végül egy távoli kérdés. Mit jelent Önöknek, mélyépítési kivitelezőknek a globális éghajlatváltozás?

K. T.: Földi méretekben az egészséges ivóvíz és a sanitáció biztosítása hatalmas kérdés. Ez a külföldön nekünk munkalehetőséget jelenthet, de hazagondolva, az időjárás szélsőségesebbé válása hatékonysági és munkavédelmi kérdéseket vet fel, mert tevékenységünket többnyire a szabad ég alatt végezzük. Esőben nem lehet dolgozni, a felázott talajra nem lehet géppel rámenni, a hőségben lassul a munka, ami a költségekben is megjelenik. Másik oldalról közelítve a kérdést, mi igazán elkötelezettek vagyunk a környezetvédelmet, a fenntarthatóságot illetően, hiszen az általunk végzett víziközmű-beruházások, akár a vízellátásra, akár a szennyvízelvezetésre gondolunk, jórészt éppen a globális éghajlatváltozás adta kihívásokra ad választ.

Zs. L.: Köszönöm az interjút.